ПЛЁН ІНТЭРНАЦЫЯНАЛЬНАГА БРАТЭРСТВА

НАСУСТРАЧ 50-ГОДДЗЮ СССР

Ц. Я. КІСЯЛЁЎ

Старшыня Савета Міністраў Беларускай ССР

Стагоддзямі лепшыя розумы чалавецтва марылі аб грамадстве, свабодным ад эксплуатацыі і нацыянальнага прыгнечання. Але мары гэтыя заставаліся толькі добрымі пажаданнямі. І толькі творцы навуковага камунізму яркім святлом рэвалюцыйнай тэорыі азарылі шлях да запаветнай мэты.

«Каб народы маглі сапраўды аб'яднацца, — пісалі К. Маркс і Ф. Энгельс, — у іх павінны быць агульныя інтарэсы. Каб іх інтарэсы маглі быць агульнымі, павінны быць знішчаны існуючыя адносіны ўласнасці, бо існуючыя адносіны ўласнасці абумоўліваюць эксплуатацыю адных народаў другімі; у знішчэнні існуючых адносін уласнасці зацікаўлены толькі рабочы клас. Толькі ён адзін і здольны гэта зрабіць. Перамога пралетарыяту над буржуазіяй азначае разам з тым пераадоленне ўсіх нацыянальных і прамысловых канфліктаў, якія цяпер нараджаюць варожасць паміж народамі. Вось чаму перамога пралетарыяту над буржуазіяй з'яўляецца адначасова сігналам да вызвалення ўсіх прыгнечаных нацый».

Гэта адно з асноватворных палажэнняў марксісцкай тэорыі бліскуча пацвердзілі Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя і стварэнне Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Шматнацыянальная Савецкая дзяржава, якая аб'ядноўвае звыш ста нацый і народнасцей, дэманструе ўсяму свету выдатны ўзор інтэрнацыянальнай садружнасці і братэрскай згуртаванасці свабодных народаў.

НАДЗЕЙНАЯ ГАРАНТЫЯ НЕЗАЛЕЖНАСЦІ

Пяцьдзесят гадоў жывуць народы нашай краіны дружнай, адзінай сям'ёй, агульнымі інтарэсамі, клопатамі, радасцямі і думкамі. Іх аб'ядноўвае высокая мэта — пабудова камуністычнага грамадства.

Гэта вялікая і гуманнейшая мэта з'яўляецца невычарпальнай крыніцай творчага натхнення мільёнаў. З кожным годам яна набывае ўсё больш рэальныя контуры, матэрыялізуецца ў велізарных поспехах СССР. Намаганнямі ўсіх народаў Савецкай дзяржавы пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі за кароткі гістарычны тэрмін у нашай краіне створана высокаразвітая эканоміка, ажыццёўлены карэнныя пераўтварэнні ва ўсіх галінах матэрыяльнага і духоўнага жыцця, пабудавана развітае сацыялістычнае грамадства. СССР стаў магутнай сацыялістычнай дзяржавай, несакрушальнай цвярдыняй міру і сацыялізму.

Імклівыя тэмпы эканамічнага і культурнага развіцця ўсіх савецкіх рэспублік. Гэта перш за ўсё вынік паслядоўнага ажыццяўлення партыяй ленінскай нацыянальнай палітыкі, палітыкі планамернага ўздыму і выраўноўвання эканамічнага і культурнага ўзроўню ўсіх савецкіх рэспублік. Вынік таго, што гаспадаркі савецкіх рэспублік — не адасоблены вытворчы арганізм, а неад'емная, арганічная частка агульнасаюзнай эканомікі, якая з'яўляецца адзіным узаемазвязаным комплексам, што развіваецца па адзінаму дзяржаўнаму плану з улікам інтарэсаў усяго Савецкага Саюза ў цэлым і кожнай рэспублікі паасобку.

Адзіны дзяржаўны план дае магчымасць сканцэнтраваць матэрыяльныя рэсурсы і намаганні ўсёй краіны на вырашэнні галоўных, першачарговых задач гаспадарчага і культурнага будаўніцтва, з найбольшай выгадай выкарыстоўваць прынцыпы сацыялістычнага падзелу працы і рацыянальнага размяшчэння прадукцыйных сіл.

Дзеянне прынцыпаў сумяшчэння інтарэсаў Саюза ССР у цэлым і інтарэсаў асобных рэспублік выключна дабратворна адбіваецца на развіцці кожнай савецкай рэспублікі. Пераканаўчым пацвярджэннем гэтага з'яўляецца ўся гісторыя развіцця Савецкай Беларусі.

Закінутым, або, як выказаўся адзін літаратар, «забытым богам і людзьмі краем...» з'яўлялася Беларусь у мінулым. На дробных, паўсаматужных прадпрыемствах, якія перапрацоўвалі сельскагаспадарчую і лясную сыравіну, было занята ўсяго каля 40 тысяч рабочых. 86 працэнтаў насельніцтва складалі сяляне, асноўнымі прыладамі вытворчасці якіх былі саха і драўляная барана. Сацыяльнае і нацыянальнае прыгнечанне, непісьменнасць насельніцтва, голад, хваробы — такой была дарэвалюцыйная Беларусь. А сёння Беларусь — рэспубліка высокаразвітай індустрыі і інтэнсіўнай сельскай гаспадаркі, перадавой сацыялістычнай культуры.

Правадыр партыі і народа У. І. Ленін з геніяльнай празорлівасцю вызначыў адзіна правільны шлях развіцця Савецкай дзяржавы. Яму належыць найвялікшая заслуга ў стварэнні Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Як паказала пяцідзесяцігадовая гісторыя існавання Саюза ССР, гэты шлях забяспечыў кожнай з рэспублік, у тым ліку і Беларусі, не толькі эканамічны, культурны росквіт, але і надзейную гарантыю іх незалежнасці і бяспекі. «Добраахвотнае ўваходжанне савецкіх рэспублік у Саюз ССР, — падкрэсліваецца ў пастанове ЦК КПСС аб падрыхтоўцы да 50-годдзя ўтварэння СССР, — з'явілася яркім выражэннем іх сацыялістычнага суверэнітэту і забяспечыла яго надзейныя гарантыі».

Плённасць ленінскай нацыянальнай палітыкі БССР адчула з першых жа дзён свайго існавання. Пры брацкай дапамозе іншых народаў у рэспубліцы ўжо за гады першых пяцігодак былі пабудаваны дзесяткі буйных заводаў і фабрык, валавая прадукцыя прамысловасці ў 1940 годзе перавысіла ўзровень 1913 года ў восем з лішнім разоў.

Магутная сіла дружбы народаў, ідэй сацыялістычнага інтэрнацыяналізму асабліва ярка праявіліся ў гады Вялікай Айчыннай вайны, калі людзі ўсіх нацый і народнасцей сталі на абарону нашай агульнай Савецкай Радзімы. Больш чым адзін мільён беларусаў у радах Савецкай Арміі абаранялі яе ў бітвах пад Масквой і Ленінградам, Сталінградам і Адэсай... У ліку 440 тысяч партызан і падпольшчыкаў, якія самаадданa дзейнічалі на часова акупіраванай ворагам тэрыторыі Беларусі, былі прадстаўнікі звыш 70 нацыянальнасцей і народнасцей. У бітвах на беларускай зямлі па-геройску змагаліся з ворагам, аддавалі сваё жыццё і перамагалі рускія і беларусы, украінцы і грузіны, малдаване і ўзбекі...

Беларускі народ свята ўшаноўвае памяць верных сыноў і дачок усіх народаў краіны, якія загінулі ў баях за вызваленне беларускай зямлі ад фашысцкіх захопнікаў, славіць і будзе славіць у стагоддзях неўміручы подзвіг Савецкай Арміі, што сакрушыла ненавіснага ворага.

Фашысты знішчылі ў Беларусі больш чым 200 гарадоў і гарадскіх пасёлкаў, ператварылі ў папялішчы больш чым 9 тысяч вёсак. Агульная сума страт, нанесеных гітлераўцамі рэспубліцы, была роўная 35 бюджэтам даваеннага 1940 года. Некаторыя іншаземцы, якія пабывалі ў Беларусі ў 1945 годзе, гаварылі, што нам спатрэбіцца, відаць, гадоў сто, каб аднавіць усё разбуранае вайной.

СІЛА ДРУЖБЫ

Напэўна, так бы і здарылася, калі б мы былі адзінокія. Але з першых жа дзён вызвалення рэспублікі з усіх куткоў краіны да нас пайшла дапамога. Ішлі эшалоны з матэрыяламі, станкамі і харчовымі прадуктамі, з насеннем і жывёлай. Саюзныя рэспублікі па-брацку дзяліліся з намі ўсім, што яны мелі ў тыя цяжкія гады.

Ужо ў 1950 годзе, гэта значыць праз пяць гадоў пасля заканчэння вайны, прамысловасць рэспублікі дасягнула даваеннага ўзроўню. У 1971 годзе яна перавысіла яго ў 14 разоў. Але справа не толькі ў колькасным росце. Адбыліся і глыбокія якасныя змены. У рэспубліцы створаны многія новыя важныя галіны індустрыі: аўтамабіле- і трактарабудаванне, радыётэхнічная, электратэхнічная, электронная прамысловасць, прыборабудаванне, хімічная, нафтаздабываючая і нафтахімічная прамысловасць.

За пасляваенныя гады на карце Беларусі з'явілася каля 50 новых гарадоў і пасёлкаў гарадскога тыпу. Сярод іх горад хімікаў Наваполацк, горад шахцёраў Салігорск, горад будаўнікоў вялікагрузных аўтамабіляў Жодзіна, гарады энергетыкаў Новалукомль і Белаазёрск.

Працоўныя брацкіх рэспублік аказалі нам неацэнную дапамогу ў фарміраванні рабочага класа і інжынерна-тэхнічных кадраў. Сёння рабочы клас рэспублікі складае 2,3 мільёна чалавек. З кожных ста рабочых 57 маюць вышэйшую, сярэднюю і няпоўную сярэднюю адукацыю.

Калгасны лад у корані пераўтварыў умовы жыцця і быту вёскі, парадзіў новы тып селяніна-калектывіста, грамадскага работніка, актыўнага будаўніка сацыялізму і камунізму, узброенага ведамі, сучаснай высокапрадукцыйнай тэхнікай. У параўнанні з 1940 годам колькасць трактараў (у 15-сільным вылічэнні) павялічылася ў сельскай гаспадарцы рэспублікі ў 11,7 раза, збожжаўборачных камбайнаў — у 15,7 і грузавых аўтамабіляў — у 9,2 раза. Усе асноўныя працэсы ў земляробстве і значная частка работ у жывёлагадоўлі цяпер выконваюцца з дапамогай машын і механізмаў.

Толькі ў восьмай пяцігодцы аб'ём валавой прадукцыі калгасаў і саўгасаў узрос у параўнанні з папярэдняй пяцігодкай на 45 працэнтаў, на 37 працэнтаў павысілася за пяць гадоў прадукцыйнасць працы. Валавы збор збожжавых культур у 1971 годзе перавысіў узровень 1913 года ў два з лішнім раза, а валавая прадукцыя жывёлагадоўлі — у 3,7 раза.

Адзначаючы ўсе гэтыя поспехі, мы добра ўсведамляем, што яны і вынік велізарнай брацкай дапамогі народаў Савецкага Саюза, што без гэтай дапамогі яны былі б проста немагчымыя.

Прывяду характэрны факт апошняга часу. Калі было вырашана пабудаваць непадалёку ад старажытнага Полацка нафтаперапрацоўчы завод і хімічны камбінат, яны адразу ж сталі ўсесаюзнымі будоўлямі. У іх праектаванні і будаўніцтве, у асваенні вытворчасці прымалі ўдзел калектывы больш чым 300 прадпрыемстваў з усіх саюзных рэспублік, а таксама каля 20 буйнейшых праектных арганізацый Масквы, Ленінграда, Новасібірска і іншых прамысловых цэнтраў. На будоўлі поруч з беларусамі працавалі прадстаўнікі больш чым 20 нацыянальнасцей. Многія з іх назаўсёды звязалі свой лёс з гэтымі прадпрыемствамі, сталі навасельцамі новага горада.

Жыццё дае шмат такіх прыкладаў. У той жа час каля 100 тысяч маладых пасланцоў Беларусі працуюць сёння на важнейшых будоўлях Сібіры, Далёкага Усходу, Казахстана і іншых раёнаў СССР.

Такая ўзаемадапамога дае велізарны эканамічны эфект. Яна дазваляе хутчэй асвойваць новаўводзімыя вытворчыя магутнасці, узнімаць якасць прадукцыі да ўзроўню сучасных патрабаванняў, зніжаць затраты на яе вытворчасць. Але не меншы, калі не большы эфект — маральны. У сумеснай працы, у брацкім абмене плёнам сваёй працы людзі розных нацыянальнасцей адчуваюць сябе членамі сям'і адзінай, выхоўваюцца ў духу брацкай дружбы, ідэй сацыялістычнага інтэрнацыяналізму.

Заснаваная на непахісных прынцыпах інтэрнацыяналізму, брацкая дружба савецкіх народаў знаходзіць сваё канкрэтнае выражэнне таксама ў сацыялістычным спаборніцтве. Традыцыйным стала спаборніцтва паміж калектывамі прадпрыемстваў, працоўнымі раёнаў, гарадоў і абласцей Беларусі з працоўнымі іншых саюзных рэспублік. На працягу шэрагу гадоў Брэсцкая вобласць спаборнічае з Арлоўскай і Валынскай абласцямі, Віцебская — са Смаленскай, Гомельская — з Бранскай і Чарнігаўскай, Магілёўская — з Ровенскай, Мінская — з Валгаградскай і г. д. У ходзе спаборніцтва вопыт перадавікоў хутка становіцца здабыткам усіх калектываў, больш інтэнсіўным стаў абмен вытворчымі дасягненнямі, тэхнічнай дакументацыяй, рацыяналізатарскімі прапановамі. Пашыраюцца асабістыя кантакты спаборнічаючых, што дае магчымасць бліжэй пазнаць адзін аднаго, яшчэ цясней умацоўваць вузы брацтва. Многа каштоўных пачынанняў нарадзілася ў спаборніцтве за дастойную сустрэчу 50-годдзя ўтварэння СССР.

ЖЫВАТВОРНАЯ КРЫНІЦА

Мацнеючыя вытворчыя сувязі, усебаковае супрацоўніцтва савецкіх народаў — сведчанне ўсё больш высокага ўзроўню сацыялістычнага падзелу працы і інтэрнацыяналізацыі нашай эканомікі.

Усе матэрыяльныя багацці, створаныя ў той або іншай рэспубліцы, — вынік сукупнай працы ўсіх нацый і народнасцей Краіны Саветаў. У вытворчасці аўтамабіляў «МАЗ», напрыклад, прымаюць удзел многія сотні прадпрыемстваў краіны. Мінскі трактарны завод атрымлівае з прадпрыемстваў Савецкага Саюза каля 2.800 назваў камплектуючых дэталей. Такім чынам, у трактарах і аўтамабілях, тэлевізарах і халадзільніках, тканінах і

ПРЭЗІДЭНЦКАЯ БІБЛІЯТЭКА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў бібліятэцы